

KURUL KARARI

Nükleer Düzenleme Kurumundan:

KURUL KARARI

Karar No: 2025-28/3

Karar Tarihi: 15/5/2025

95 sayılı Nükleer Düzenleme Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 9 uncu maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine istinaden;

95 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi ile 19/11/2022 tarihli ve 32018 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Nükleer Güvence Yönetmeliğinin 19 uncu maddesinin üçüncü fıkrası ve 11/8/2023 tarihli ve 32276 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Nükleer Enerji ve İyonlaştırıcı Radyasyona İlişkin Denetim ve Yerde İncelemeler Yönetmeliğinin 21 inci maddesinin ikinci fıkrasına dayanılarak hazırlanan "Nükleer Güvence Denetimlerine İlişkin Usul ve Esaslar"ın onaylanmasına karar verilmiştir.

Ek: Nükleer Güvence Denetimlerine İlişkin Usul ve Esaslar

NÜKLEER GÜVENCE DENETİMLERİNE İLİŞKİN USUL VE ESASLAR

BİRİNCİ BÖLÜM Başlangıç Hükümleri

Amaç

MADDE 1- (1) Bu Usul ve Esasların amacı, Nükleer Düzenleme Kurumu ve Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı tarafından gerçekleştirilen nükleer güvence denetimlerine ve ek erişim faaliyetlerine ilişkin usul ve esasları belirlemektir.

Kapsam

MADDE 2- (1) Bu Usul ve Esaslar, 20/8/1981 tarihli ve 8/3527 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla onaylanan Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı Arasında Nükleer Silahların Yayılmasının Önlenmesi Andlaşmasına İlişkin Olarak Güvenlik Denetimi Uygulamasına Dair Anlaşma ve 7/6/2001 tarihli ve 2001/2643 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla onaylanan Nükleer Silahların Yayılmasının Önlenmesi Andlaşmasına İlişkin Olarak Güvenlik Denetiminin Uygulanmasına Dair Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı Arasındaki Anlaşmaya Ek Protokol çerçevesinde; tesisleri ve tesis dışı yerleri; nükleer maddeleri; nükleer yakıt çevrimi için özel olarak tasarlanmış veya hazırlanmış ekipman ve malzemeleri; nükleer yakıt çevrimine yönelik planları ve araştırma geliştirme faaliyetlerini; kaynak madde çıkarma ve işleme faaliyetleri yapan, nükleer madde bulunduran, kullanan, depolayan, işleyen, üreten, devreden, ithal veya ihraç eden, nükleer yakıt çevrimi için özel olarak tasarlanmış veya hazırlanmış ekipman ve malzemelerle ilgili faaliyet yürüten gerçek veya tüzel kişilere yönelik olarak Nükleer Düzenleme Kurumu tarafından ve Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı tarafından gerçekleştirilen nükleer güvence denetimlerini ve ek erişim faaliyetlerini kapsar.

Dayanak

MADDE 3- (1) Bu Usul ve Esaslar, 95 sayılı Nükleer Düzenleme Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi ile 19/11/2022 tarihli ve 32018 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Nükleer Güvence Yönetmeliğinin 19 uncu maddesinin üçüncü fıkrası ve 11/8/2023 tarihli ve 32276 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Nükleer Enerji ve İyonlaştırıcı Radyasyona İlişkin Denetim ve Yerinde İncelemeler Yönetmeliğinin 21 inci maddesinin ikinci fıkrasına dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4- (1) Bu Usul ve Esaslarda geçen;

a) Bulgu: İlgili mevzuat veya yetki koşulları, Nükleer Düzenleme Kurumu kararları ve talimatları, nükleer güvenceye ilişkin uyulması gereken teknik gerekler ile standart, prosedür ve benzeri dokümanlar kapsamında denetim, yetkilendirme veya değerlendirme faaliyetleri sürecinde tespit edilen eksiklik, uyumsuzluk ve yetersizlikleri,

b) Denetim görevlisi: Denetim ve denetime eşlik etme faaliyetlerini yürütmek üzere Kurum tarafından görevlendirilen kişiyi,

c) Düzeltici faaliyet: Bulgunun sebebini ortadan kaldırmak ve tekrarı önlemek için yapılan faaliyetleri,

ç) Ek Protokol: 7/6/2001 tarihli ve 2001/2643 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla onaylanan Nükleer Silahların Yayılmasının Önlenmesi Andlaşmasına İlişkin Olarak Güvenlik Denetiminin Uygulanmasına Dair Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı Arasındaki Anlaşmaya Ek Protokolü,

d) Fiziksel envanter doğrulaması: Tesis veya tesis dışı yerde mevcut bulunan nükleer madde miktarının tesis veya tesis dışı yer sorumlusu tarafından tutulan sayım kayıtlarıyla ve Nükleer Düzenleme Kurumuna sunulan sayım raporlarıyla uyumlu olup olmadığına ilişkin doğrulama faaliyetlerini,

e) Güvence Denetimi Anlaşması (GDA): 20/8/1981 tarihli ve 8/3527 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla onaylanan Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı Arasında Nükleer Silahların Yayılmasının Önlenmesi Andlaşmasına İlişkin Olarak Güvenlik Denetimi Uygulamasına Dair Anlaşmayı,

f) Kapama ve gözetim sistemleri: Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı veya Nükleer Düzenleme Kurumu tarafından, nükleer madde sayım ve kontrolü kapsamında bir tesiste bulunan nükleer madde, malzeme, ekipman ve sistemlere ilişkin bilginin sürekliliğinin sağlanması, bunların yetkisiz kullanımının önlenmesi amacıyla uygulanan mühürleme sistemleri ile tesiste gerçekleştirilen faaliyetlerin takibi amacıyla kurulan kayıt cihazı sistemlerini,

g) Kurum: Nükleer Düzenleme Kurumunu,

ğ) Kurum denetçisi: Kurum tarafından belirlenen vasıfları taşıyan Kurum personeli arasından, denetim faaliyetlerini Kurum adına yapmak üzere Nükleer Düzenleme Kurulu tarafından yetki verilen kişiyi,

h) Olağan dışı durumlar: Nükleer Güvence Yönetmeliğinin 16 ncı maddesinde belirtilen durumları,

ı) Önleyici faaliyet: Olası bir bulgunun veya istenmeyen durumların sebebini ortadan kaldırmak için yapılan faaliyetleri,

i) Tasarım bilgisi doğrulaması: Tasarım Bilgisi Sualnamesi ve Tesis Dışı Yer Bilgi Sualnamesinde Kuruma sunulan bilgilerin doğrulanması amacıyla Kurum veya Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı tarafından gerçekleştirilen doğrulama faaliyetlerini,

j) Tesis: Nükleer reaktörler, nükleer fisyon açısından kritik olabilen tesisler, nükleer yakıt çevrimi kapsamında dönüştürme, zenginleştirme, imalat, yeniden işleme ve depolama tesisleri ile bir etkin kilogramdan daha fazla nükleer madde bulunduran yerleri,

k) Tesis dışı yer: Bir etkin kilogram veya daha az miktarda nükleer maddenin bulundurulduğu, kullanıldığı, depolandığı, üretildiği veya işlendiği ancak tesis olmayan yerleri,

l) UAEA: Uluslararası Atom Enerjisi Ajansını,

m) UAEA denetçisi: UAEA tarafından gerçekleştirilecek nükleer güvence denetimlerinde ve ek erişim faaliyetlerinde görev almak üzere GDA ve Ek Protokolde yer alan esaslara uygun olarak onaylanmış denetçileri,

n) Uygunsuzluk: Kurum tarafından nükleer güvence kapsamında yapılan değerlendirme sonucuna göre hakkında idari yaptırım süreci başlatılabilecek bulguları, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Ulusal Denetimler

Genel ilkeler

MADDE 5- (1) Kurum, nükleer güvence kapsamında nükleer enerji ve iyonlaştırıcı radyasyona ilişkin faaliyetlerin; mevzuat veya yetki koşullarına, Kurum kararlarına ve talimatlarına, uyulması gereken teknik gerekler ile standart, prosedür ve benzeri dokümanlara uygunluğunu denetimlerle tespit ve teyit eder.

(2) Ulusal denetimler, en az biri Kurum denetçisi olmak üzere en az iki denetim görevlisinden oluşan denetim ekibi tarafından gerçekleştirilir.

(3) Ulusal denetimler, Kurum tarafından belirlenen yıllık denetim programı kapsamında veya programsız olarak gerçekleştirilir.

(4) Denetimler, aşağıda belirtilen durumlarda programsız olarak yapılır:

a) Önceki denetimlerde tespit edilen bulguların giderilmesine ve tekrarının önlenmesine yönelik olarak gerçekleştirilen düzeltici ve önleyici faaliyetlerin yeterliğinin ve etkinliğinin yerinde teyit edilmesinin Kurum tarafından gerekli görülmesi.

b) Nükleer maddenin yetkisiz kullanımının bildirimi veya gelişen yeni durumlar sonucunda denetimin Kurum tarafından gerekli görülmesi.

(5) Denetimler, resmî tatil günleri de dâhil olmak üzere yılın herhangi bir günü ve günün herhangi bir saatinde gerçekleştirilebilir.

(6) Kurum, tesislere her takvim yılında en az bir defa olmak üzere denetim gerçekleştirir ve ardışık iki denetimin arası on dört aydan fazla olamaz.

(7) Denetimlere ilişkin görsel ve işitsel kayıtlar, Kurum tarafından Kuruma ait cihazlar kullanılarak tutulur ve gizlilik derecesine uygun şekilde muhafaza edilir.

Denetimin kapsamı

MADDE 6- (1) Kurum tarafından gerçekleştirilen ulusal denetimler uygulanabilirliğine göre;

a) Nükleer madde sayım ve kontrol sistemi çerçevesinde hazırlanan işletme ve sayım kayıtlarının, plan, prosedür ve programların, sayım raporlarının, talimatların ve iç denetim raporlarının incelenmesiyle bunların uygunluğunun ve yeterliğinin değerlendirilmesini,

b) Fiziksel envanter doğrulamasını ve tasarım bilgisi doğrulamasını,

c) Nükleer güvence uygulamaları kapsamında UAEA ve/veya Kurum tarafından yerleştirilen kapama ve gözetim sistemi cihazlarının veya mühürlerinin uygunluğunun ve yeterliğinin değerlendirilmesini,

ç) Nükleer güvenceye ilişkin yönetim sisteminin uygunluğunun ve yeterliğinin değerlendirilmesini,

d) Ek Protokol kapsamında yer alan hususların takibini,

e) Daha önceki denetimlerde tespit edilen bulguların giderildiğinin tespitini,

f) Nükleer ihracat ve ithalat izinlerindeki yetkilendirme koşullarının sağlandığının tespitini,

g) Nükleer güvence kapsamında görevli personelin yetkinliğinin değerlendirilmesini,

ğ) Tesis veya tesis dışı yerde gerçekleştirilen iç denetim sonucunda tespit edilen hususlar ile buna ilişkin alınan düzeltici ve önleyici faaliyetleri,

h) Nükleer güvenceye ilişkin Kurum tarafından gerekli görülen diğer hususları, kapsar.

Denetimin bildirilmesi

MADDE 7- (1) Denetimler Kurum tarafından, denetimden önce ilgili belgelerin ve personelin denetim sırasında hazır bulundurulmasını ve denetimin planlandığı şekilde uygulanabilmesini sağlamak amacıyla, Kurum tarafından denetlenene, denetimin tarihinin, kapsamının ve denetim görevlilerinin mümkün olan en kısa sürede bildirilmesi suretiyle haberli olarak veya nükleer güvence kapsamında yürütülen faaliyetlerin hâlihazırdaki durumunun denetimi amacıyla önceden bildirilmeden habersiz olarak gerçekleştirilir.

(2) Haberli yapılması planlanan denetimlerde, denetimin tarihi ve zamanı ile denetim ekibi bilgilerinin yer aldığı denetim planı, denetim tarihinden beş iş günü öncesine kadar Kurum tarafından denetlenene bildirilir.

Denetimin gerçekleştirilmesi

MADDE 8- (1) Denetim ekibi; tesis ve tesis dışı yerlerde nükleer madde sayım ve kontrolü personelinin, diğer yerlerde ilgili personelin katılımıyla gerçekleştirilecek açılış toplantısıyla denetimi başlatır. Açılış toplantısında toplantı katılımcı listesi, denetim ekibi ve diğer katılımcılar tarafından imzalanır.

(2) Denetime ilişkin plan denetim ekibi tarafından açıklanır. Denetimin belirlenen denetim planına uygun olarak gerçekleştirilmesine engel bir durum mevcut ise bu durum tesis ve tesis dışı yerlerde nükleer madde sayım ve kontrolü personeli, diğer yerlerde ilgili personel tarafından denetim ekibine gerekçesiyle birlikte sunulur.

(3) Kurum tarafından gerçekleştirilen ulusal denetimlerde denetlenen yerde yürütülen faaliyetlere göre;

a) Nükleer maddelerin yerinin, tanımının, bileşiminin ve miktarının doğrulanması,

b) Tasarım bilgisinin incelenmesi ve kontrol edilmesi,

c) İşletme ve sayım kayıtları ile sayım raporlarının incelenmesi ve tutarlılığının kontrol edilmesi,

ç) Tahrifatlı ve/veya tahribatsız muayene teknikleriyle ölçüm ve analiz yapılması veya yapdırılması, analiz ettirilmek üzere numune alınması veya aldırılması,

d) Tesis veya tesis dışı yerdeki nükleer madde sayım ve kontrol sistemine ilişkin plan, prosedür ve programların incelenmesi ile uygulanmasının kontrolü,

e) Kapama ve gözetim sistemleri ile gözetimsiz izleme sistemleri için gerekli ekipmanların kontrolünün sağlanması,

f) İzleme ve doğrudan gözlem faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi,

g) Sorumlu personelle görüşme,

ğ) Denetimin kapsamı ve ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde, görsel, işitsel veya yazılı kayıt tutulması,

yöntemleri kullanılır.

(4) Bir önceki denetimde tespit edilen bulgulara yönelik gerçekleştirilen düzeltici ve önleyici faaliyetlerin yeterliği ve etkinliği kontrol edilir.

(5) Denetim sonrasında denetim ekibi; tesis ve tesis dışı yerlerde nükleer madde sayım ve kontrolü personelinin, diğer yerlerde ilgili personelin katılımıyla kapanış toplantısı gerçekleştirir. Açıkta kalan veya net olmayan konular denetlenenle görüşülerek açıklığa kavuşturulur. Toplantıda denetim ekibi tarafından denetimde tespit edilen hususlar belirtilir. Kapanış toplantısında toplantı katılımcı listesi, denetim ekibi ve diğer katılımcılar tarafından imzalanır.

Denetimin raporlanması ve sonucunun bildirilmesi

MADDE 9- (1) Denetim sonucunda, denetim ekibi tarafından denetlenenin yürüttüğü faaliyete özgü denetim raporu on iş günü içinde denetim ekibi tarafından hazırlanır. Denetimin sonuçları, varsa tespit edilen bulgular ve ilgili diğer bilgi ve belgeler kayıt altına alınır.

(2) Denetimin sonuçları ve varsa tespit edilen bulgular denetlenene bildirilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

UAEA Denetimleri ve Ek Erişim Faaliyetleri

Genel ilkeler

MADDE 10- (1) GDA uyarınca UAEA tarafından, nükleer güvence kapsamında bulunan ve UAEA'ya bildirilen nükleer maddenin barışçıl amaçlı faaliyetlerde kullanıldığını doğrulamak, nükleer madde sayım ve kontrolünün etkin düzeyde yapıldığını belirlemek ve nükleer güvenceye tabi tüm tesis, madde, ekipman ve bilginin nükleer silahların yayılmasının önlenmesi amacıyla uygun olarak barışçıl amaçlı kullanıldığını teyit etmek için Türkiye'de bulunan tesis veya tesis dışı yerlere nükleer güvence denetimi yapılabilir.

(2) Ek Protokol uyarınca UAEA tarafından, saha ve diğer yerlerde beyan edilmemiş nükleer madde ya da faaliyet olup olmadığının doğrulanması amacıyla ek erişim faaliyeti gerçekleştirilebilir.

(3) UAEA denetimleri ve ek erişim faaliyetleri görev ve yetkileri GDA ve Ek Protokol'de yer alan esaslara uygun olarak belirlenen UAEA denetçileri tarafından gerçekleştirilir.

(4) UAEA denetimleri ve ek erişim faaliyetleri, ilgili esaslara göre onay verilmiş UAEA denetçileri ve onlara eşlik etmek üzere görevlendirilmiş denetim görevlilerinden oluşan denetim ekibi tarafından gerçekleştirilir. UAEA tarafından gerçekleştirilen denetimler Kurumun denetimi yerine geçmez.

(5) UAEA tarafından nükleer güvence denetimleri gerçekleştirilirken kamera, ağırlık ölçüm cihazları, tahribatsız muayene ölçüm cihazları, radyasyon dedektörleri, küresel yer belirleme cihazı, sensör, veri toplama cihazları, ses kayıt cihazları ve bunlarla ilgili bilgisayar ekipmanı kullanılabilir.

(6) GDA kapsamında UAEA tarafından tesis veya tesis dışı yerlerde, kapama ve gözetim sistemleri ekipmanları ve denetimin türüne göre ilave ekipmanlar kullanılabilir.

(7) UAEA tarafından gerçekleştirilecek denetimlerde mücbir sebepler nedeniyle denetim planına uyulmaması, denetime konu yerlere erişilememesi durumunda denetimin azami seviyede gerçekleştirilebilmesi için gerekli iş ve işlemler tesis veya tesis dışı yer sorumlusu tarafından yürütülür.

Denetimin türü ve kapsamı

MADDE 11- (1) UAEA tarafından GDA uyarınca başlangıç denetimleri, rutin denetimler ve özel denetimler gerçekleştirilir. UAEA; başlangıç denetimleri ve özel denetimleri haberli, rutin denetimleri haberli ya da habersiz olarak gerçekleştirebilir.

(2) Başlangıç denetimleri;

a) Nükleer güvenceye tabi nükleer madde için UAEA'ya gönderilen ilk nükleer madde sayım raporlarının doğrulanması,

b) İlk rapor gönderilmesinin ardından oluşan durumların tanımlanması ve doğrulanması,

c) Nükleer maddenin ihracına veya ithaline yönelik doğrulama, hususlarını kapsar.

(3) Rutin denetimler;

a) Nükleer madde sayım raporları ile nükleer madde sayım kayıtlarının doğrulanması,

b) Nükleer güvenceye tabi tüm nükleer maddelerin yeri, tanımı, miktarı ve bileşiminin doğrulanması,

c) Sayılamayan nükleer madde olması hâlinde buna ilişkin olarak muhtemel nedenlerin incelenmesi, gönderici alıcı farkları ve defter envanterindeki belirsizlikler hakkında doğrulama yapılması,

hususlarını kapsar.

(4) UAEA tarafından GDA uyarınca yukarıda yer alan hususlara ilave olarak aşağıdaki durumlarda özel denetimler gerçekleştirilebilir:

a) Olağan dışı durumlar için hazırlanan raporlarda yer alan bilgilerin doğrulanması.

b) UAEA tarafından açıklama talep edilen hususlarda ya da rutin denetimler sonucunda elde edilen bilgilerin yeterli görülmediği durumlar.

Denetimin bildirilmesi

MADDE 12- (1) UAEA, denetimin gerçekleştirilmesi için GDA'da belirlenen süreler içinde Kuruma bildirimde bulunur.

(2) Kurum UAEA'nın denetime ilişkin bildirimini aldıktan sonra mümkün olan en kısa sürede tesis veya tesis dışı yer sorumlusuna UAEA denetimini yazılı olarak bildirir.

(3) Denetimlere ilişkin bildirimlerde, denetim ekibinin isim ve kimlik bilgileri, denetim gerçekleştirilecek tesis veya tesis dışı yerler ve denetim tarihleri açıkça belirtilir.

(4) Habersiz denetimlerde UAEA denetçileri tesis veya tesis dışı yere ulaştığında, tesis veya tesis dışı yer sorumlusuna denetim bildirimini yapar.

Denetimin gerçekleştirilmesi

MADDE 13- (1) UAEA tarafından gerçekleştirilen denetimlerde tesis ve tesis dışı yerlerde yürütülen faaliyetlere göre;

a) Nükleer maddelerin yerinin, tanımının, bileşiminin ve miktarının doğrulanması,

b) Tasarım bilgisinin incelenmesi ve kontrol edilmesi,

c) İşletme ve sayım kayıtları ile sayım raporlarının incelenmesi ve tutarlılığının kontrol edilmesi,

ç) Tahrifatlı ve/veya tahribatsız muayene teknikleriyle ölçüm ve analiz yapılması veya yaptırılması, analiz ettirilmek üzere numune alınması veya aldırılması,

d) Kapama ve gözetim sistemleri ile gözetimsiz izleme sistemleri için gerekli ekipmanların kontrolünün sağlanması,

e) Çevresel kir örnekleri alınması,

f) Tesise ait ölçüm sistemlerinin kalibrasyonunun doğrulanması,

g) Tesis veya tesis dışı yerlerin nükleer madde sayım ve kontrol sisteminin işleyişinin kontrol edilmesi,

ğ) İzleme ve doğrudan gözlem faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi,

h) Sorumlu personelle görüşme,

ı) Denetimin kapsamı ve ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde, görsel, işitsel veya yazılı kayıt tutulması,

yöntemleri kullanılır.

(2) UAEA tarafından nükleer santraller ve araştırma reaktörlerinde birinci fıkraya ilave olarak uygulanabilirliğine göre;

a) Kritiklik testi yapılması,

b) Tahribatsız muayene teknikleri uygulamak için rastgele yakıt elemanı seçerek veya Çerenkov görüntüleme cihazı kullanarak ölçümler yapılması,

c) Reaktörün gücünü, çalışma süresini ve reaktör kor haritası ile kullanılmış yakıt havuzunu gösteren reaktörün işletme kayıtlarının kontrol edilmesi,

ç) Hedeflerin nereye yerleştirildiğini, ne kadar süreyle ısımlandığını, ne zaman kaldırıldıklarını göstermek amacıyla tutulan kayıtların kontrol edilmesi,

d) Kapama ve gözetim sistemlerinin bakımı, kontrol edilmesi veya değiştirilmesi, yöntemleri kullanılır.

(3) UAEA tarafından gerekli görülmesi hâlinde GDA kapsamında birinci ve ikinci fıkra da yer alan yöntemlere ilave yöntemler kullanılabilir.

Ek erişim faaliyeti

MADDE 14- (1) UAEA tarafından Ek Protokol uyarınca;

a) Beyan edilmeyen nükleer madde ve faaliyetlerin bulunmadığını teyit etmek,

b) UAEA'ya iletilen bilgilerle ilgili inceleme gerektiren durumları çözüme kavuşturmak,

c) Nükleer maddenin kullanılmakta olduğu bir tesis veya tesis dışı yerin işletmeden çıkarıldığına dair beyanı teyit etmek, için ek erişim faaliyeti gerçekleştirilir.

(2) UAEA tarafından ek erişim faaliyeti yirmi dört saat öncesine kadar bildirilir ancak, bir madde denkleştirme alanında gerçekleştirilen denetim esnasında yine aynı madde denkleştirme alanı içinde başka bir yere gerçekleştirilecek ek erişim faaliyeti iki saat öncesine kadar bildirilebilir. Ek erişim faaliyeti, UAEA tarafından bildirilen ve Kurum tarafından uygun bulunan zaman dilimleri içinde gerçekleştirilir.

(3) UAEA tarafından ek erişim faaliyeti gerçekleştirilmek istenen yere, emniyet, güvenlik ile iş sağlığı ve güvenliği konuları gözetilerek denetlenen tarafından denetim ekibinin erişimi sağlanır. Denetim ekibinin erişimine engel bir husus olması hâlinde, bu husus denetim ekibine gerekçesiyle bildirilir ve ek erişim faaliyetinin amacına ulaşması için en uygun yol belirlenir.

(4) Ek erişim faaliyetlerinde UAEA tarafından uygulanabilirliğine göre aşağıda yer alan yöntemler kullanılır;

a) Çevresel kir örneği almak,

b) Radyasyon algılama cihazları veya tahribatsız muayene ekipmanlarıyla ölçüm yapmak,

c) Görsel kayıt almak,

ç) Gerekli görülen kişilerle görüşmeler gerçekleştirmek,

d) Varsa nükleer maddelere ilişkin kayıtları incelemek.

(5) UAEA tarafından gerekli görülmesi hâlinde Ek Protokol kapsamında dördüncü fıkra da yer alan yöntemlere ilave yöntemler kullanılabilir.

(6) UAEA denetçilerinin denetim faaliyeti sırasında örnek alması durumunda Kurumun denetim görevlisi de aynı yerlerden örnek alır ve gerek görülmesi hâlinde analiz edilmesini sağlar.

(7) UAEA, ek erişim faaliyeti kapsamında gerekli görülmesi hâlinde ilave bilgi ve belge talep edebilir.

Denetim ve ek erişim faaliyetinin raporlanması ve sonucunun bildirilmesi

MADDE 15- (1) Denetim veya ek erişim faaliyeti sonucunda, Kurumun denetim veya ek erişim faaliyetine eşlik eden ekibi tarafından on iş günü içinde faaliyete yönelik rapor hazırlanır. Denetim veya ek erişim faaliyeti sonuçları, varsa tespit edilen bulgular ve ilgili diğer bilgi ve belgeler kayıt altına alınır.

(2) UAEA tarafından Kuruma bildirilen hususlar dâhil olmak üzere denetim veya ek erişim faaliyeti sonuçları denetlenene Kurum tarafından bildirilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Denetlenenin Yükümlülükleri

İşletme ve sayım kayıtları

MADDE 16- (1) İşletme ve sayım kayıtlarının tutulmasına yönelik prosedürlerin oluşturulmasından ve ilgili kayıtların bu prosedürler çerçevesinde güncel tutulmasının sağlanmasından tesis veya tesis dışı yer sorumlusu sorumludur.

(2) İşletme ve sayım kayıtları denetim açılış toplantısında veya denetim ekibi tarafından talep edildiğinde denetim ekibine sunulur.

Denetim ve ek erişim faaliyetlerine ilişkin yükümlülükler

MADDE 17- (1) Tesis veya tesis dışı yer sorumlusu, fiziksel envanter doğrulaması ve tasarım bilgisi doğrulaması faaliyetleriyle ilgili bilgi ve belgelerin güncel tutulmasını sağlamakla yükümlüdür.

(2) Tesis veya tesis dışı yer sorumlusu, denetim ve ek erişim faaliyetlerine yönelik yazılı prosedürlerin oluşturulmasını ve denetimde talep edilmesi hâlinde denetim ekibine sunulmasını sağlamakla yükümlüdür.

(3) Denetim ekibi, denetim ve ek erişim faaliyetleri esnasında çeşitli ekipmanlar kullanabilir. Denetlenen, bu ekipmanların saha içinde kullanımında gerekli emniyet önlemlerinin alınmasıyla yükümlüdür.

(4) Denetimlerde kullanılacak ekipmanların listesi denetlenene denetim planıyla birlikte veya mümkün olan en erken zamanda bildirilir. Denetlenen, söz konusu ekipmanların sahaya erişimi, kullanımını ve gerekmesi durumunda depolanmasına yönelik önlemleri almakla yükümlüdür.

(5) UAEA denetçileri, tesislerde denetimlerde kullanmak üzere getirdiği ekipmanların depolanması ya da denetçilerin çalışması için ofis veya benzeri bir oda talebinde bulunabilir. Böyle bir durumda tesis sorumlusu ilgili odayı temin etmekle ve gerekli önlemleri almakla yükümlüdür.

(6) Denetlenen, denetimlerin ve ek erişim faaliyetlerinin belirlenen plan çerçevesinde gerçekleştirilmesini sağlamakla yükümlüdür.

(7) Tesisler, Kurum ve UAEA tarafından gerçekleştirilecek denetimlerin planlamasının yapılabilmesi amacıyla her yıl aralık ayına kadar gelecek yıla ait yıllık işletme programını Kuruma sunar. Programda değişiklik olması durumunda program güncellenerek Kuruma sunulur.

(8) UAEA tarafından denetim ve ek erişim faaliyeti esnasında alınan çevresel kir örneklerinin UAEA'ya gönderilmesinin gerektiği durumlarda denetlenen gerekli iş ve işlemleri yürütmekle yükümlüdür.

(9) UAEA ve Kurum tarafından denetim ve ek erişim faaliyetlerinde kullanılması öngörülen ekipmanlara yönelik gerekli altyapı desteği denetlenen tarafından sağlanır.

(10) Kapama ve gözetim sistemleri çerçevesinde, UAEA tarafından tesis veya tesis dışı yerlerde kullanılacak kamera, mühür, sensör gibi ekipmanların kurulumu için tesis veya tesis dışı yer sorumlusu gerekli iş ve işlemleri yürütür.

(11) Tesis veya tesis dışı yer sorumlusu, sahada kurulan kapama ve gözetim sistemleri ekipmanlarının emniyetine ilişkin önlemlerin alınmasını sağlamakla yükümlüdür.

(12) Denetim ve ek erişim faaliyetleri boyunca, faaliyetin gerçekleştirildiği tesis ve tesis dışı yerlerde nükleer madde sayım ve kontrol personeli, diğer yerlerde ilgili personel denetim ekibine eşlik eder.

(13) Denetim ekibinin denetim ve ek erişim faaliyetlerinden önce bu faaliyetlerin gerçekleştirildiği yerlere yönelik özel olarak bilgilendirilmesi gerekiyorsa; tesis ve tesis dışı yerlerde tesis veya tesis dışı yer sorumlusu tarafından, diğer yerlerde ilgili personel tarafından faaliyet öncesinde gerekli bilgilendirmenin yapılması sağlanır.

(14) Fiziksel envanter doğrulamasında fiziksel envanter listesindeki nükleer maddelerin, fiziki olarak ilişkilendirebilmesi amacıyla yığınlar, damgalanmış veya kazanmış bir seri numarası veya etiketle işaretlenmiş olmalıdır.

(15) Denetim ekibi tarafından denetim veya ek erişim faaliyetleri gerçekleştirilen yerlerde bulunan bir ekipmanın denetim ve ek erişim faaliyetlerini desteklemek amaçlı kullanımı talep edilirse denetlenen tarafından söz konusu ekipmanın kullanımı sağlanır.

(16) Denetim ekibi tarafından ihtiyaç duyulması hâlinde denetim kapsamına yönelik talep edilen ilave bilgi ve belgeler, denetlenen tarafından denetim ekibine sunulur.

(17) Denetlenen, denetimlerde kullanılmak üzere denetim ekibi tarafından talep edilmesi hâlinde kendilerine aktif ve/veya pasif dozimetre temin edilmesini ve denetim ekibinin maruz kaldıkları radyasyon dozunun kayıt altına alınmasını ve denetim tarihinden itibaren bir ay içinde Kuruma yazılı olarak bildirilmesini sağlar.

Denetim ekibinin erişimi

MADDE 18- (1) Denetim ekibinin görevlerini serbestçe ve zamanında yerine getirebilmeleri amacıyla denetim ekibine ve denetimde kullanılmak üzere sahaya getirilecek ekipmanlara yönelik erişim prosedürleri rutin erişim prosedürlerinden ayrı olarak düzenlenir ve Kuruma bildirilir.

(2) Denetlenen denetim öncesinde iş sağlığı ve güvenliği, radyasyondan korunma ve emniyet önlemleri gibi durumlardan kaynaklı olarak varsa erişime kapalı alanları gerekçeleriyle birlikte Kuruma bildirir.

(3) Denetlenen, denetim ekibinin sahaya erişimine yönelik olarak talep edeceği bilgi ve belgeleri denetim öncesinde Kuruma bildirir.

(4) Denetlenen, denetim ekibi tarafından denetimin bilgi güvenliği, emniyet önlemleri ve radyasyondan korunma çerçevesinde planlandığı gibi yerine getirilmesini sağlamakla yükümlüdür.

(5) Denetlenen, ek erişim faaliyeti gerçekleştirilen yerlerde, UAEA tarafından planlanan ek erişim faaliyetlerinin bilgi güvenliği, emniyet önlemleri ve radyasyondan korunma çerçevesinde planlandığı gibi yerine getirilmesini sağlamakla yükümlüdür.

(6) Denetim ekibi tarafından denetim ve ek erişim kapsamında herhangi bir yazılım veya bilişim teknolojileri aracına erişim sağlanmasının gerekli görülmesi durumunda denetlenen, denetim ekibinin erişim talebini bilgi güvenliğini esas alarak yerine getirir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Bulgu ve Uyumsuzluk

Bulguların sınıflandırılması

MADDE 19- (1) Kurum tarafından gerçekleştirilen nükleer güvence denetimleri sonucunda tespit edilen bulgular nükleer güvence açısından önemine göre Sınıf-A, Sınıf-B ve Sınıf-C olarak sınıflandırılır.

(2) Kurum tarafından gerçekleştirilen nükleer güvence denetimleri sonucunda tespit edilen bulgulardan Sınıf-C olarak kabul edilecek bulgular şunlardır:

a) İşletme ve sayım kayıtları ile sayım raporlarının belirlenen prosedürlere uygun hazırlanmaması.

b) Denetim ekibi tarafından talep edilmesine rağmen aktif ve/veya pasif dozimetre sağlanmaması, denetim ekibinin maruz kaldıkları radyasyon dozunun kayıt altına alınmaması.

c) Nükleer maddelerin emniyeti için detayları Tasarım Bilgisi Sualnamesi'nde belirtilen önlemlerin alınmaması.

(3) Kurum tarafından gerçekleştirilen nükleer güvence denetimleri sonucunda tespit edilen bulgulardan Sınıf-B olarak kabul edilecek bulgular şunlardır:

a) Tesis veya tesis dışı yer sorumlusu ile nükleer madde sayım ve kontrol personelinin değişikliğinin Kuruma bildirilmemesi.

b) İşletme ve sayım kayıtlarının tutulmasına ve sayım raporlarının hazırlanmasına ilişkin prosedürlerin belirlenmemesi.

c) Nükleer maddenin ihracı veya ithali öncesinde Kuruma bildirim yapılmaması.

ç) Ek Protokol kapsamında bildirim tabi olup bildirilmemiş hususların olması.

d) Tekrar edilen ve giderilmeyen Sınıf-C bulgular.

(4) Kurum tarafından gerçekleştirilen nükleer güvence denetimleri sonucunda tespit edilen bulgulardan Sınıf-A olarak kabul edilecek bulgular şunlardır:

a) Tesis veya tesis dışı yer sorumlusu ile nükleer madde sayım ve kontrol personelinin görevden ayrılmış olması ve yeni sorumluların belirlenmemiş olması.

b) Nükleer maddenin kaybedilmesi.

c) Beyan edilmemiş nükleer maddenin tespit edilmesi.

ç) Kurumun izni olmadan nükleer maddenin ihracı, ithali veya devredilmesi.

d) Tesisler için Tasarım Bilgisi Sualnamesinde, tesis dışı yerler için Tesis Dışı Yer Bilgi Sualnamesinde yer alan bilgilerde meydana gelen değişikliklerin Kuruma bildirilmemesi.

e) Envanter değişikliği olmasına rağmen sayım raporlarının Kuruma iletilmemesi.

f) Sayım kayıtları ile sayım raporlarında uyumsuzluk olması.

g) Sayım kayıtlarının tutulmaması.

ğ) Meydana gelen olağan dış durumların Kuruma bildirilmemesi.

h) İç denetimin gerçekleştirilmemesi.

ı) Denetimde talep edilen belgelerin herhangi bir gerekçe göstermeksizin kısmen veya tamamen sunulmaması.

i) Tesis veya tesis dışı yerlerde denetim öncesinde erişime kapalı alanların ve gerekçesinin Kuruma bildirilmemesi.

j) Denetim ekibi tarafından kurulan ekipmanların emniyetine ilişkin önlemlerin alınmaması.

k) Ek Protokol kapsamında yapılan bildirimlerle uyumsuzluk olması.

l) Tekrar edilen ve giderilmeyen Sınıf-B bulgular.

(5) Denetim sonucunda tespit edilen ve bu maddede yer almayan bulgular, Kurum tarafından dereceli yaklaşımla sınıflandırılır.

Bulgu ve uygunsuzluk yönetimi

MADDE 20- (1) Denetlenen, denetimlerde tespit edilerek kendisine Kurum tarafından bildirilen bulguların giderilmesine ve tekrarının önlenmesine yönelik olarak düzeltici ve önleyici faaliyetleri süresi içinde yerine getirmekle yükümlüdür.

(2) Denetlenen tarafından düzeltici ve önleyici faaliyet için en fazla üç aya kadar süre talep edilebilir. Denetlenen tarafından bu süre zarfında gerekçeli olarak ek süre talep edilmesi ve talebin Kurum tarafından uygun bulunması durumunda, bu süre bulgunun nükleer güvence, emniyet, güvenlik ve radyasyondan korunma açısından önemine göre altı aya kadar uzatılabilir.

(3) Nükleer güvence denetimleri sonucunda bulgu tespit edilmesi hâlinde, denetim ekibi tarafından EK-1'de yer alan nükleer güvence denetimlerine ilişkin bulgu formu, denetim tarihini takip eden on iş günü içinde hazırlanarak denetlenene resmî yazıyla gönderilir.

(4) Denetlenen, EK-2’de yer alan nükleer güvence denetimlerine ilişkin düzeltici ve önleyici faaliyet önerisi formunu Kurumun bildirimini takip eden on beş iş günü içinde Kuruma sunar.

(5) Kurum tarafından, düzeltici ve önleyici faaliyetlerin ve planlamanın uygunluğu on beş iş günü içinde değerlendirir. Denetim ekibi değerlendirme sürecinde ilave bilgi ve belge talep edebilir.

(6) Değerlendirme sonucunda denetim ekibi tarafından, EK-3’te yer alan nükleer güvence denetimlerine ilişkin düzeltici ve önleyici faaliyet değerlendirmesi formu hazırlanarak denetlenene resmî yazıyla gönderilir. Değerlendirme sonucunun olumlu olması hâlinde söz konusu bulgu kapatılır. Aksi hâlde, değerlendirme sonucunun olumsuz olduğunun denetlenene bildirilmesinden itibaren on iş günü içinde, denetlenen tarafından yeniden nükleer güvence denetimlerine ilişkin düzeltici ve önleyici faaliyet önerisi formu hazırlanarak Kuruma sunulur. Düzeltici ve önleyici faaliyet önerisine ilişkin değerlendirme sonucunun ikinci kez olumsuz olması hâlinde uygunsuzluk süreci başlatılır.

(7) Herhangi bir gerekçe göstermeksizin düzeltici ve önleyici faaliyet önerilerinin ve gerekli bilgi ve belgelerin belirtilen süre içinde Kuruma sunulmaması durumunda uygunsuzluk süreci başlatılabilir.

(8) Kurum tarafından gerek görülmesi hâlinde düzeltici ve önleyici faaliyetlere veya bulguların giderildiğinin tespitine yönelik haberli veya habersiz denetim yapılabilir.

(9) Denetim sonucu tespit edilen Sınıf-A bulgular hakkında Kurum tarafından yapılacak değerlendirme sonucuna göre uygunsuzluk süreci başlatılabilir.

(10) Uygunsuzluk olarak belirlenen Sınıf-A bulgular hakkında Kurum tarafından yapılacak değerlendirme sonucuna göre gerek görülmesi hâlinde idari yaptırım süreci başlatılır.

(11) Denetim görevlilerinin görevlerini yapmasının engellenmesi, gerçeğe aykırı belge sunulması veya yanıltıcı bilgi verilmesi durumunda Kurum tarafından idari yaptırım süreci başlatılır.

ALTINCI BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

UAEA faaliyetlerine yönelik ayrıcalık ve muafiyetler

MADDE 21- (1) Bu Usul ve Esaslar kapsamında UAEA tarafından gerçekleştirilecek faaliyetlerde 31/3/1978 tarihli ve 7/15399 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla onaylanan Milletlerarası Atom Enerjisi Ajansı'nın Ayrıcalık ve Muafiyetleri Hakkında Anlaşma hükümleri uygulanır.

Yaptırım

MADDE 22- (1) İlgili mevzuat veya yetki koşullarına, Kurum kararlarına ve talimatlarına aykırı hareket edildiğinin tespit edilmesi hâlinde idari yaptırım uygulanır. İdari yaptırımlara ilişkin hususlarda ilgili yönetmelikte yer alan hükümler uygulanır.

Yürürlük

MADDE 23- (1) Bu Usul ve Esaslar yayımı tarihinden üç ay sonra yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 24- (1) Bu Usul ve Esaslar hükümlerini Nükleer Düzenleme Kurumu Başkanı yürütür.

**NÜKLEER GÜVENCE DENETİMLERİNE İLİŞKİN
BULGU FORMU**

1. Bulgu Bilgileri			
Tesis veya Tesis Dışı Yer Adı			
Tesis veya Tesis Dışı Yer Kodu			
Bulgu Formu Numarası			
Bulgu Tarihi			
Bulgu Sınıfı	☐ Sınıf-A	☐ Sınıf-B	☐ Sınıf-C
Bulgu Yeri			
2. Bulgu			
Bulgu Özeti			
Bulgu Açıklaması			
Bulgu Kanıtı			
Bulgu Dayanağı			
Ekler			
3. Bulguyu Tespit Eden			
Hazırlayan	Kontrol Eden	Onaylayan	
(İsim/Ünvan/Tarih/İmza)	(İsim/Ünvan/Tarih/İmza)	(İsim/Ünvan/Tarih/İmza)	

**NÜKLEER GÜVENCE DENETİMLERİNE İLİŞKİN
DÜZELTİCİ VE ÖNLEYİCİ FAALİYET ÖNERİSİ FORMU**

1. Bulgu Bilgileri			
Tesis veya Tesis Dışı Yer Adı			
Tesis veya Tesis Dışı Yer Kodu			
DFÖ* Tarihi			
İlgili Bulgu Formu Numarası		İlgili Bulgu Tarihi	
Bulgu Sınıfı	☐ Sınıf-A	☐ Sınıf-B	☐ Sınıf-C
2. Denetlenenin Bulguya İlişkin Yanıtı			
Kök Neden Analizi <i>Sınıf-A bulgu için doldurulur.</i>			
Düzeltilici ve Önleyici Faaliyet <i>Sınıf-A, Sınıf-B ve Sınıf-C bulgu için doldurulur.</i>			
Düzeltilici ve Önleyici Faaliyet İçin Talep Edilen Süre <i>Sınıf-A, Sınıf-B ve Sınıf-C bulgu için doldurulur.</i>			
Düzeltilici ve Önleyici Faaliyetin Etkinliğinin Değerlendirilmesi <i>Sınıf-A bulgu için doldurulur.</i>			
Açıklama <i>Söz konusu bulguya ilişkin açıklama yazılır.</i>			
İlgili Bilgi ve Belgeler <i>Belgeler forma ek yapılır.</i>			
Hazırlayan		Kontrol Eden	Onaylayan
(İsim/Ünvan/Tarih/İmza)		(İsim/Ünvan/Tarih/İmza)	(İsim/Ünvan/Tarih/İmza)
*DFÖ: Düzeltici ve Önleyici Faaliyet Önerisi			

**NÜKLEER GÜVENCE DENETİMLERİNE İLİŞKİN
DÜZELTİCİ VE ÖNLEYİCİ FAALİYET DEĞERLENDİRMESİ FORMU**

1. Bulgu Bilgileri			
Tesis veya Tesis Dışı Yer Adı			
Tesis veya Tesis Dışı Yer Kodu			
DFD* Tarihi			
DFÖ** Tarihi			
İlgili Bulgu Formu Numarası		Bulgu Tarihi	
Bulgu Sınıfı	☐ Sınıf-A	☐ Sınıf-B	☐ Sınıf-C
2. Değerlendirme			
	Olumlu	Olumsuz	Açıklama
Kök Neden Analizi <i>Sınıf-A bulgu için doldurulur.</i>	☐	☐	
Düzeltilici ve Önleyici Faaliyet <i>Sınıf-A, Sınıf-B ve Sınıf-C bulgu için doldurulur.</i>	☐	☐	
Düzeltilici ve Önleyici Faaliyet için Talep Edilen Süre <i>Sınıf-A, Sınıf-B ve Sınıf-C bulgu için doldurulur.</i>	☐	☐	
Düzeltilici ve Önleyici Faaliyetin Etkinliğinin Değerlendirilmesi <i>Sınıf-A bulgu için doldurulur.</i>	☐	☐	
Bulgu Durumu		☐ Açık ☐ Kapandı	
3. Bulguyu Değerlendiren			
Hazırlayan	Kontrol Eden		Onaylayan
(İsim/Ünvan/Tarih/İmza)	(İsim/Ünvan/Tarih/İmza)		(İsim/Ünvan/Tarih/İmza)
*DFD: Düzeltilici ve Önleyici Faaliyet Değerlendirmesi			
**DFÖ: Düzeltilici ve Önleyici Faaliyet Önerisi			